

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

ELEKTRONSKO POSLOVANJE PODJETJA

TANJA TUŠAR

IZJAVA

Študentka Tanja Tušar izjavljam, da sem avtorica te zaključne strokovne naloge, ki sem jo napisala pod mentorstvom dr. Groznik Aleša, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njeno objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, april 2011

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OSNOVNI POJMI ZA RAZUMEVANJE E-POSLOVANJA	2
1.1 Opredelevitev e-poslovanja.....	2
1.2 Zgodovina e-poslovanja	2
1.3 Vrste e-poslovanja.....	3
1.4 Pravni okviri e-poslovanja	3
1.4.1 Elektronski podpis.....	4
2 E-POSLOVANJE PODJETJA	4
2.1 Razlogi za uvajanje e-poslovanja	4
2.1.1 Prednosti e-poslovanja	5
2.1.2 Slabosti e-poslovanja.....	5
2.2 Razvitost e-poslovanja v Sloveniji in EU	6
3 E-POSLOVANJE MED PODJETJI	8
3.1 E-oskrbovanje.....	8
3.2 E-trgovanje	9
3.3 E-bančništvo.....	9
3.4 E-računovodstvo.....	10
4 E-POSLOVANJE MED PODJETJI IN DRŽAVO – B2G	11
4.1 AJPES.....	11
4.2 DURS	11
4.3 E-sodstvo.....	12
4.4 E-carina	12
5 E-POSLOVANJE V PODJETJU REKLAME ŠTRUKELJ S.P.	12
5.1 E-pošta.....	13
5.2 E-računovodstvo s programom miniMAX.....	13
5.3 E- bančništvo	17
5.3.1 Storitve Bank@Net-a	17
5.3.2 Varnost pri poslovanju z Bank@Net-om	17
5.3.2.1 Identifikacijska kartica	18
5.3.3 E-bančništvo z miniMAX-om.....	18
5.4 E- poslovanje z državo	19
5.4.1 Povezava z eDavki	19
5.4.2 Povezava z AJPES	20
5.4.2.2 Oddaja letnih poročil	20
5.4.2.3 Podatki o izplačanih plačah in regresu	20
6 MOŽNOSTI RAZVOJA E-POSLOVANJA V PODJETJU	21
6.1 Elektronska izmenjava informacij med podjetji.....	21
6.2 Brezpapirno poslovanje podjetja.....	22
SKLEP	23
LITERATURA IN VIRI	25

KAZALO SLIK

Slika 1: Vrste elektronskega poslovanja glede na udeležence	3
Slika 2: Podjetja z dostopom do interneta	7
Slika 3: Identifikacijska kartica Bank@Net-a.....	18

KAZALO TABEL

Tabela 1: Indikatorji informacijske družbe (Slovenija in EU, 2009).....	6
Tabela 2: Podjetja, ki e-račune pošiljajo ali jih prejemajo, evropska primerjava	21

UVOD

Značilnosti poslovanja današnjega časa so globalizacija, povečana hitrost poslovanja in prilagodljivost trgu. Na spremembo načina življenja in poslovanja je močno vplival razvoj elektronskega poslovanja, ki se je začel z razvojem računalniških omrežij in interneta v 70-ih letih. Računalniška tehnologija, ki je bila na začetku namenjena le strokovnjakom in znanstvenikom je postala z leti veliko bolj prijazna in uporabna. Danes pomeni uporaba interneta in elektronskega poslovanja nujnost, saj predstavlja pomembno orodje pri obvladovanju velikega števila in hitrosti informacij ki nas obkrožajo.

Največji delež elektronskega poslovanja predstavlja poslovanje med podjetji. Elektronsko poslovanje postaja nujnost za obstanek v konkurenčnem okolju, saj omogoča zmanjšanje stroškov poslovanja, ustvarjanje novih tržnih priložnosti in skrajšanje poslovnih procesov.

E-poslovanje pomeni priložnosti za vsa podjetja, še zlasti veliko lahko pridobijo majhna in srednja podjetja, saj se lahko zaradi nizkih stroškov, ki jih omogoča uporaba internetnih tehnologij povezujejo z večjimi podjetji in s svojo ponudbo konkurirajo na globalnem trgu.

Namen zaključne strokovne naloge je predstaviti pomen elektronskega poslovanja v malem podjetju, ki se pri poslovanju sooča s težavami vodenja poslovnih knjig, ne utegne slediti novostim v zakonodaji in se ne znajde med številnimi obrazci, ki jih mora pošiljati raznim ustanovam.

Cilj naloge je na konkretnem primeru prikazati uvedbo elektronskega poslovanja v mikro podjetje, njegove prednosti in tudi slabosti.

V prvem delu naloge predstavim osnovne pojme za razumevanje e-poslovanja: opredelitev e-poslovanja, vrste e-poslovanja, pravno ureditev v Sloveniji.

V drugem delu navajam razloge za uvajanje e-poslovanja, prednosti in slabosti ter razvitost v Sloveniji in EU. Opišem možnosti poslovanja med podjetji (v nadaljevanju B2B) in poslovanja med podjetji in državo (v nadaljevanju B2G).

V petem poglavju zaključne strokovne naloge predstavim primer uvajanja spletne aplikacije za e-računovodstvo v mikro podjetju in uporabo vseh drugih možnosti uporabe e-poslovanja v podjetju.

Na koncu razmišljam o možnostih razvoja elektronskega poslovanja.

1 OSNOVNI POJMI ZA RAZUMEVANJE E-POSLOVANJA

1.1 Opredelitev e-poslovanja

Pojem elektronsko poslovanje se lahko najširše opredeli kot poslovanje, ki uporablja elektronske medije in za to potrebno tehnologijo, s pomočjo katere lahko uporabniki elektronsko poslujejo. Takšno poslovanje temelji na elektronskem procesiranju in prenosu podatkov med računalniki.

V javnosti se pojem elektronsko poslovanje vse preveč uporablja le za poslovanje preko interneta, vendar pa ima širši pomen, saj vključuje elektronsko bančništvo, plačilni promet na daljavo, elektronsko plačevanje, elektronsko borzništvo, storitve na zahtevo, elektronsko založništvo, elektronsko zavarovalništvo.

Pojem elektronsko poslovanje izhaja iz prevoda dveh angleških skovank in sicer »*electronic business*« ter »*electronic commerce*«. Termin »*electronic business*« naj bi se uporabljal v najširšem smislu, ko gre za vsakršno ravnanje subjektov v informacijskem okolju, kamor je treba šteti tudi državne organe, sodišča in druge neprofitne organizacije. Pri izrazu »*electronic commerce*« gre za ožje usmerjeno poslovanje, ki se ga lahko prevaja tudi kot trgovanje (Pavliha & Jerman Blažič, 2002, str. 24).

Pomembna značilnost elektronskega poslovanja je, da med strankami ne pride do fizičnega stika, temveč se posluje s pomočjo elektronske tehnologije.

Elektronsko poslovanje lahko opredelimo kot poslovanje brez papirjev ali s čim manj papirja. Ta način poslovanja vključuje uporabo vseh oblik informacijske in komunikacijske tehnologije v poslovnih procesih med trgovskimi, proizvodnimi in storitvenimi organizacijami, ponudniki podatkov, državno upravo in potrošniki (Toplišek, 1998, str. 4).

1.2 Zgodovina e-poslovanja

V 70. letih se je s pojavom elektronskih prenosov med bankami prek varnih zasebnih omrežij spremenil način poslovanja na finančnem trgu. Precej podatkov je iz papirnate oblike prešlo v elektronsko obliko, ki so se znotraj podjetja prenašali preko raznih sistemov za prenos podatkov in preko elektronske pošte. V poznih 70. in zgodnjih 80. letih se je elektronsko poslovanje razširilo v okviru podjetij v obliki sistemov za prenos datotek, računalniške izmenjave podatkov (v nadaljevanju RIP) in elektronske pošte. V poznih 80. in zgodnjih 90. letih so sistemi za izmenjavo sporočil postali integralni del računalniških sistemov in omrežij (Jerman Blažič, 2001, str. 13-14).

Intenzivni razvoj e-poslovanja je mogoče pripisati šele razvoju interneta, javnega omrežja, ki omogoča vključevanje velikega števila uporabnikov. Internet je omogočil vključevanje in

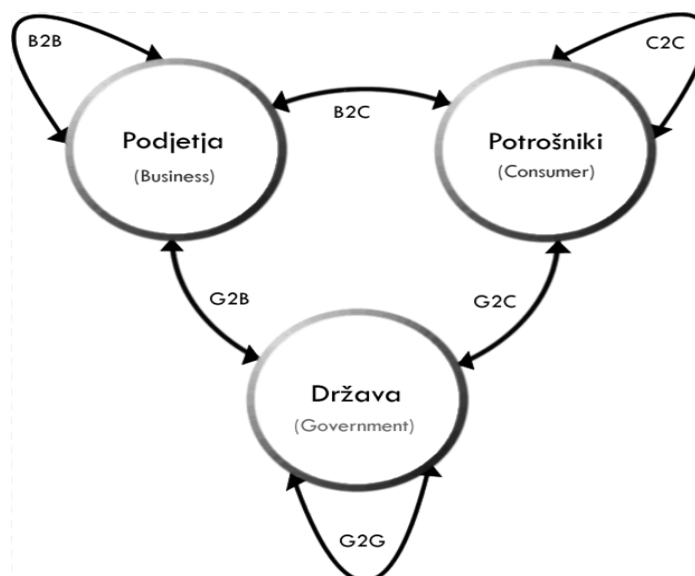
medsebojno povezovanje vseh gospodarskih subjektov - posameznikov oziroma potrošnikov, podjetij vseh velikosti in države oziroma državne uprave. Glede na obseg e-poslovanja v družbi lahko govorimo o elektronski družbi (e-družbi) ali, kot jo v zadnjem času pogosto imenujemo, informacijski družbi (Nahtigal, 2010, str. 5-6).

1.3 Vrste e-poslovanja

Elektronsko poslovanje danes pomeni poslovati elektronsko oziroma poslovati v elektronski obliki z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije. Glede na interakcijo subjektov elektronskega poslovanja ločimo elektronsko poslovanje (Groznik, Trkman & Lindič, 2009, str. 2):

- med podjetji – B2B (angl. *Business to Business*),
- med podjetji in potrošniki – B2C (angl. *Business to Consumer*),
- med potrošniki – C2C (angl. *Consumer to Consumer*),
- med podjetji in javno upravo – B2G (angl. *Business to Government*),
- med državljanji in javno upravo – C2G (angl. *Consumer to Government*),
- znotraj javne uprave – G2G (angl. *Government to Government*).

Slika 1: Vrste elektronskega poslovanja glede na udeležence

Vir: M. Gradišar, *Elektronsko poslovanje*, 2007.

1.4 Pravni okviri e-poslovanja

Uporaba informacijske tehnologije in z njo povezano elektronsko izmenjevanje sporočil ter hranjenje pomembnih dokumentov v digitalni obliki v vsakodnevem poslovanju je vse večja. Z uveljavitvijo interneta dobiva še večji zagon, zato je nujno zagotoviti pravno varnost najširše uporabe elektronskega poslovanja v domačem in mednarodnem poslovanju.

V Republiki Sloveniji sta e-poslovanje in e-podpis pravno urejena od septembra 2000 z Zakonom o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (v nadaljevanju ZEPEP) in na njegovi osnovi izdani Uredbi o pogojih za elektronsko poslovanje in elektronsko podpisovanje. Zakon in uredba o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu sta v skladu z zakonodajo Evropske unije (v nadaljevanju EU).

Ta zakon ureja elektronsko poslovanje, ki zajema poslovanje v elektronski obliki na daljavo z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije in uporabo elektronskega podpisa v pravnem prometu, kar vključuje tudi elektronsko poslovanje v sodnih, upravnih in drugih podobnih postopki, če zakon ne določa drugače (Pavliha & Jerman Blažič, 2002, str. 21).

1.4.1 Elektronski podpis

Podobno kot direktiva Evropske unije (v nadaljevanju EU) tudi naš zakon določa, da se elektronski podpis oblikuje s pomočjo sredstva za elektronsko podpisovanje (programska in strojna oprema) in podatkov za elektronsko podpisovanje (npr. zasebni šifrirni ključ) ter preverja s sredstvom in podatki za preverjanje elektronskega podpisa.

Ker se ravno v elektronskem okolju srečujejo stranke, ki velikokrat še niso poslovale ena z drugo, je potrebno še sodelovanje tretje osebe, ki z izdajo potrdila pomaga pri preverjanju elektronskega podpisa, če se stranki ne poznata. Potrdilo povezuje podatke za preverjanje elektronskega podpisa z imetnikom potrdila ter tako drugi stranki potrjuje njegovo identiteto.

Elektronski podpis s potrdilom overitelja pa še ni enakovreden lastnoročnemu podpisu. Po Zakonu o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (Ur.l. RS št. 98/2004-UPB1, v nadaljevanju ZEPEP) je lastnoročnemu podpisu enakovreden in ima zato enako veljavnost in dokazno vrednost šele varen elektronski podpis, ki je overjen s kvalificiranim potrdilom, za katerega zakon podrobneje predpisuje njegovo vsebino ter način izdaje, uporabe in preklica.

2 E-POSLOVANJE PODJETJA

2.1 Razlogi za uvajanje e-poslovanja

Uvedba elektronskega poslovanje prinaša za podjetje številne prednosti. V poslovnem svetu se te nanašajo predvsem na majhna in srednja podjetja, saj se lahko zaradi nizkih stroškov, ki jih omogoča uporaba internetnih tehnologij povezujejo z večjimi podjetji, hkrati pa s svojo ponudbo konkurirajo na domačem in svetovnem trgu. Elektronsko poslovanje je pospešilo hitrost transakcij, posledično vpliva na znižanje transakcijskih stroškov, omogoča boljše upravljanje s podatki, zmanjšuje stroške zalog...

Podjetja, ki se odločijo za uvedbo elektronskega poslovanja, morajo uvesti številne spremembe. Nabaviti je potrebno računalniško in programsko opremo, potrebno se je naučiti

uporabljati to opremo, kjer se ponavadi pokaže potreba po dodatnem izobraževanju.

Uvajanje e-poslovanja bi lahko razdelili v štiri stopnje. Osnovne izkušnje si podjetje lahko pridobi najprej z uporabo e-pošte in postavitvijo spletnih strani. V naslednjem koraku se z povezavo interneta povežejo z zunanjim svetom. Sledi medsebojno povezovanje z drugimi podjetji in s strankami, s čimer začnejo spreminjati svoj uveljavljeni, tradicionalni način poslovanja. Prave učinke elektronskega poslovanja prinese šele zadnji korak, ko je potrebno spremeniti oziroma prilagoditi poslovne procese podjetja.

2.1.1 Prednosti e-poslovanja

Elektronsko poslovanje prinaša uporabnikom številne prednosti in priložnosti, ki pa pridejo do izraza šele takrat, ko e-poslovanje uporablja večina podjetij v medsebojnem poslovanju. Zelo pomembno pri tem je tudi, da se v e-poslovanje vključujejo tudi druge inštitucije, s katerimi se podjetja med poslovanjem povezujejo kot na primer banke, zavarovalnice, državna uprava. V Sloveniji so predvsem velika in srednja podjetja že uspešno vpeljala e-poslovanje, tako znotraj podjetja kot tudi v povezavi s poslovnimi partnerji. Tudi za mala podjetja pomeni uporaba e-poslovanja povečanje njihovih priložnosti na globalnem trgu. V zadnjem času je zaznati, da se vse več ponudnikov usmerja na zagotavljanje rešitev za mala podjetja. Pomembno je razširiti spoznanja o prednostih e-poslovanja in spodbujati njegovo uporabo. Danes tehnologija pri uvajanju in uporabi e-poslovanja ni več problem. Ovire predstavljajo predvsem ustaljene poslovne prakse ter zgledi ter spodbude države.

Uvedba elektronskega poslovanja prinaša v primerjavi s klasičnim papirnim poslovanjem številne prednosti:

- zniževanje stroškov poslovanja,
- zniževanje obsega zalog,
- skrajševanje poslovnega cikla,
- zviševanje kakovosti proizvodov in storitev,
- zniževanje stroškov trženja in prodaje ter ustvarjanja novih tržnih priložnosti.

2.1.2 Slabosti e-poslovanja

Spremembe, ki jih prinaša elektronsko poslovanje se kažejo tudi v nekaterih slabostih tako pri posameznikih in družbi kot tudi v podjetjih. Nahtigal (2010) v svoji knjigi Elektronsko poslovanje navaja sledeče slabosti e-poslovanja:

- **Varnost** - Pomisleki uporabnikov glede sistema varnosti oz. zaščite podatkov so trenutno največja ovira za večji razmah e-poslovanja.
- **Tehnične pomanjkljivosti** – Med težave spadajo tudi izpadi omrežja zaradi preobremenitev ali pojava virusov. Problem je tudi nezadostna telekomunikacijska infrastruktura ter stroški za nabavo specializirane opreme za e-poslovanje.

- **Ne-tehnične pomanjkljivosti** – Pomembna težava je pomanjkanje pravne zaščite kot tudi nerazumevanje in nepoznavanje zakonov, ki obravnavajo pravno ureditev e-poslovanja.

2.2 Razvitost e-poslovanja v Sloveniji in EU

Danes si skoraj ni mogoče predstavljati, da podjetja ne bi imela ali pri svojem poslovanju ne bi uporabljala informacijsko-komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju IKT). Informacijsko-komunikacijska infrastruktura ter strojna in programska oprema se namreč praviloma redno uporabljata za prejemanje ali pošiljanje naročil, za e-pošto, za urejanje storitev e-uprave ali izvajanje finančnih transakcij prek e-bančništva (Zupan, 2010, str. 1).

Razširjenost različnih oblik e-poslovanja Eurostat spremlja kot kazalnike razvoja informacijske družbe. V Sloveniji pridobiva podatke o temeljnih kazalnikih in vplivu uvedbe IKT v podjetjih Statistični urad Republike Slovenije.

Gre predvsem za podatke o:

- opremljenosti podjetij z IKT,
- uporabi ter intenzivnosti uporabe IKT v podjetjih,
- vplivu uporabe IKT v podjetjih na poslovanje podjetja, prihodek, razvoj novih izdelkov in storitev ter na sprostitev delovnih, finančnih virov.

Tabela 1: Indikatorji informacijske družbe (Slovenija in EU, 2009)

Indikator	Slovenija	Povprečje EU-27
Digitalni razkorak- uporaba interneta v ogroženih skupinah	56,0%	55,0%
Delež BDP namenjen IKT	2,2%	2,7%
Delež gospodinjstev s širokopasovnim dostopom	59,0%	60,0%
Delež podjetij s širokopasovnim dostopom	84,0%	81,0%
Uporaba e-uprave med posamezniki	31,0%	28,0%
Uporaba e-uprave med podjetji	88,0%	68,0%

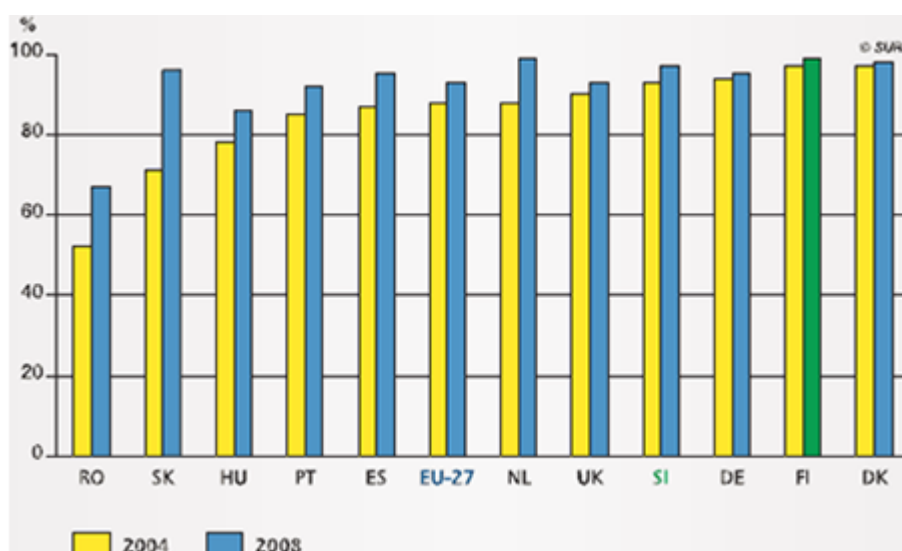
Vir: Primerjava Slovenije z EU, 2010.

Leta 2008 je širokopasovni dostop uporabljalo 84 % podjetij v Sloveniji, 22 odstotnih točk več kot leta 2004. Od leta 2004 se je postopno zmanjševal delež podjetij, ki uporabljajo ozkopasovno povezavo do interneta.

Slovenija je v zadnjih letih dosledno dosegala napredek na področju razvoja informacijske družbe. Razširjenost tako dostopa do interneta kot širokopasovnega dostopa je primerljiva s povprečjem Evropske unije, zelo dobre rezultate pa smo dosegli pri dostopnosti storitev javne uprave.

Internet je svetovni WAN (širše omrežje) med seboj povezanih računalnikov, ki pokriva velika geografska omrežja. Uporabnikom omogoča dostop do podatkov, komuniciranje, izmenjavo informacij po celem svetu in to hitro in poceni. Internet in dostop do svetovnega spleta sta postala pomemben del vsakodnevnega poslovanja podjetij (Zupan, 2010, str. 26).

Slika 2: Podjetja z dostopom do interneta (EU 2004 in 2008)

Vir: G. Zupan, E-poslovanje v podjetjih v Sloveniji in EU, 2004-2008, 2010, str. 26.

Leta 2004 imelo v Sloveniji dostop do interneta 93 % podjetij, kar je nad povprečjem EU-27, ki je takrat znašalo 88 %. V letu 2008 je imelo v Sloveniji dostop do interneta 97 % podjetij, kar je 4 odstotne točke več od povprečja EU-27. Največji delež podjetij z dostopom do interneta so leta 2008 zabeležili na Finskem in Nizozemskem (99 %).

Najmanjše razlike med državami v deležih podjetij z dostopom do interneta so bile pri velikih podjetjih – v večini držav EU-27 (99 %) so vsa velika podjetja imela dostop do interneta, tudi v Sloveniji. Med srednje velikimi podjetji v Sloveniji je imelo dostop do interneta 98 % podjetij, kar je enako povprečju EU-27. Med malimi podjetji je ta delež znašal 96 %, 4 odstotne točke več od povprečja EU-27.

3 E-POSLOVANJE MED PODJETJI

Podjetja so začela s pošiljanjem in sprejemanjem naročil, faktur in ostale dokumentacije v elektronski obliki že v drugi polovici 60-ih let. Od tu tudi izhaja definicija e-poslovanja – izmenjava poslovnih informacij preko omrežij s pomočjo računalniške izmenjave podatkov (v nadaljevanju EDI) in vseh podobnih tehnologij. Pri tem EDI (angl. *Electronic data interchange*) oziroma računalniška izmenjava podatkov (v nadaljevanju RIP) označuje standardizirane oblike izmenjave poslovnih informacij.

Največ zaslug za vse večjo razširjenost in popularnost B2B poslovanja ima internet. S prihodom interneta sta namreč EDI in elektronsko poslovanje postala dostopna tudi najmanjšim domačim podjetjem, kar je povzročilo pravi razcvet in eksponentno rast e-poslovanja. V 90-ih letih je namreč potekala e-izmenjava podatkov izključno preko privatnih omrežij ter terjala velike finančne naložbe in primerno usposobljen kader. Zaradi velikih stroškov je bila nedosegljiva za mnoga majhna in srednje velika podjetja.

Samodejna elektronska izmenjava informacij med podjetji in informacijsko-komunikacijsko tehnologijo zunaj podjetja, omogoča izmenjavo – pošiljanje ali prejemanje sporočil (npr. naročil, računov, plačilnih transakcij, opis izdelkov) prek interneta ali drugega računalniškega omrežja v dogovorjeni obliki (npr. EDI, EEIFACT, XML..), to pa omogoča njihovo samodejno obdelavo (Zupan, 2010, str. 17).

3.1 E-oskrbovanje

Vsako podjetje potrebuje za doseganje svojih ciljev materiale, surovine, polizdelke in storitve zunanjih dobaviteljev. E-oskrbovanje je uporaba internetne tehnologije za podporo pri procesu nakupa izdelkov in storitev. Nabavna veriga (pretok surovin, informacij, sredstev, storitev od dobaviteljev surovin do tovarn, skladišč in do končnih potrošnikov) vključuje organizacijo in procese, ki ustvarijo in dostavijo informacije, izdelke in storitve končnim uporabnikom.

Prednosti elektronske izmenjave informacij med dobavitelji in strankami v nabavni verigi so zmanjšanje transakcijskih stroškov, večja učinkovitost procesov, krajši pretočni čas, nižje zaloge, boljši nadzor, manjše število napak pri naročanju, večja produktivnost, hitrejša poravnava računov, boljše planiranje, lažje ocenjevanje kakovosti dobavitelja zaradi podatkov v elektronski obliki (spremljanje različnih kazalnikov kot so stroški, dobavni časi, kakovost), odprava papirnatega poslovanja in z njim povezanih stroškov ter enostaven prenos ter obdelava informacij za uporabnike.

V nabavni verigi se izmenjujejo informacije z dobavitelji ali strankami z namenom, da se usklajujeta dostava ali dosegljivost izdelkov in storitev. V letu 2008 je večina podjetij na območju EU-27 elektronsko izmenjala manj kot 20 % vseh dokumentov z dobavitelji

(večina tega so naročila, precej manj se elektronsko izmenjujejo računi, potrditve naročil, povpraševanja ali obvestila o dostavi), medtem ko je v Sloveniji izmenjavalo informacije o upravljanju nabavne verige 27 % podjetij (Zupan, 2010, str. 21).

Glavni razlogi za počasnejše privzemanje e-oskrbovanja je nepripravljenost dobaviteljev na sodelovanje, problem integracije informacijskega sistema dobavitelja in kupca in visoki stroški za uvajanje e-oskrbovanja (Groznič et al., 2009, str. 32-33).

3.2 E-trgovanje

V elektronski obliki so izvedljive vse vrste trgovanja: na veliko, na drobno in ne glede na vrsto blaga. Poslovanje se lahko izvede s posamičnimi naročili, s sukcesivnimi dobavami, lahko je avtomatizirano na način ripa, izvedljiva so borzna blagovna trgovanja, samodejno trgovanje ipd. (Toplišek, 1998, str. 15).

Globalno elektronsko trgovanje ima za ponudnike številne prednosti: omogoča povečan trg, nižje zagonske in obratovalne stroške, vstop na neomejeno velik trg brez fizične prisotnosti, poceni distribucijo, obsežne dobave ob nižjih stroških, učinkovitejše trženjske prijeme.

E-tržnice so eno najhitreje rastočih področij B2B poslovanja. Namenjene so trgovanju med potencialnimi kupci in prodajalci skozi celoten cikel izvajanja poslovnih procesov. E-tržnice predstavljajo idealno mesto za trgovsko menjavo, saj zблиžujejo dobavitelje, prodajalce in kupce s podobnim poslovnim interesom. Na e-tržnicah lahko podjetja tudi sklepajo pogodbe, izvajajo plačilne transakcije, uporabljajo finančne, logistične in zavarovalniške storitve, itd. (Skrtnar, 2002).

Sprva so bile e-tržnice mišljene kot rešitev za obrtnike in samostojne podjetnike, ki jim ni potrebno in ne želijo investirati večje vsote denarja v lastno spletno predstavitev. Samo vnesejo podatke o podjetju, poudarijo svoje izdelke ali storitve in že je objavljeno in dostopno drugim na internetu. Tu je še veliko dobrih priložnosti: portal ima že stalen obisk, ljudje ga spremljajo vsakodnevno, in ne glede na to, čigava je spletna stran in kateri izdelki bodo objavljeni, vedno bosta zagotovljena obisk in zelo dober promet (Čavlovič, 2007).

3.3 E-bančništvo

Elektronsko bančništvo lahko opredelimo kot način poslovanja strank z banko, ki je neodvisen od poslovalnic banke in temelji na informacijski tehnologiji ter elektronskih medijih. Med elektronske medije, ki podpirajo elektronsko bančništvo uvrščamo: osebni računalnik, telefon (v živo in avtomatski odzivnik), internet, bankomati, televizije in druge informativne informacijske naprave, kot so: informacijski terminali, pametne kartice, elektronska denarnica, elektronska pošta itd.

Elektronsko bančništvo znotraj banke je prepuščeno vsaki banki zase. Večina napora gre predvsem v razvoj aplikacij, ki bi avtomatizirale posamezne rutinske procese in tako zmanjšale stroške. Banka mora pri razvoju elektronskega bančništva upoštevati predvsem želje in zahteve strank ter tehnološke zmožnosti. Pri razvoju je potrebno upoštevati predvsem naslednja dejstva:

- neprekinjena dosegljivost 24 ur na dan, 7 dni v tednu,
- dosegljivost kjerkoli,
- morajo biti varne,
- popolnoma avtomatizirane.

Elektronsko bančništvo vedno bolj nadomešča tradicionalen način poslovanja z banko in s tem gotovinsko poslovanje iz dneva v dan izgublja na pomenu. Poslovanje je vedno bolj usmerjeno na uporabo elektronskih terminalov, bankomatov, interneta. Po podatkih Eurostata uporablja v Sloveniji internet za bančništvo in finančne storitve 92 % podjetij.

3.4 E-računovodstvo

V preteklosti so se računovodske operacije izvajale ročno, kar je zahtevalo veliko človeških virov, priprava računovodskih poročil je bila dolgotrajna, večja je bila možnost napak. Razvoj računalniške tehnologije je omogočil, da ročno prenašanje dokumentov in dvojno knjiženje ni več potrebno. S tem so se znižali stroški spremljanja računovodstva in izboljšala se je preglednost nad uspešnostjo poslovanja in likvidnostjo posameznega poslovnega subjekta. E-računovodstvo pomeni, da se podatke pri računovodskem obravnavanju v računalniški sistem vnaša samo enkrat, prenos poslovnih dokumentov (obrazcev, nakazil, dobavnic, računov) se vrši preko računalniških omrežji - interneta.

Elektronsko ali spletno računovodstvo je moderen način vodenja računovodstva za podjetja in je v mnogih primerih tudi komunikacijsko sredstvo med podjetnikom ter računovodjo. Programi nudijo ažurnost informacij, preglednost in optimizacijo poslovanja. Najboljša računovodstva, ki z nenehnim pregledom nad dogajanjem na trgu spremljajo novosti in jih uspešno uvajajo, so v očeh strank bolj kompetentna.

E-računovodstvo na osnovi ažurnih podatkov stranki nudi sproten vpogled v delo računovodstva in samo poslovanje podjetja. Za stranke ima to veliko uporabno vrednost, saj lahko sproti dobijo informacije o svojem poslovanju. Tudi mikro in majhni podjetniki so danes vedno bolj zahtevni ter želijo imeti vpogled v svoje podatke in celotno poslovanje, saj se morajo hitreje prilagajati trgu kot v preteklosti.

4 E-POSLOVANJE MED PODJETJI IN DRŽAVO – B2G

S pomočjo elektronskega poslovanja med podjetji in državo, podjetja hitro in enostavno pridobivajo aktualne informacije o predpisih, postopkih, stikih, obnavljajo dovoljenja, ustanovljajo podjetja, pridobivajo in izpolnjujejo obrazce, plačujejo obveznosti in pridobivajo informacije o poslovnem razvoju podjetja.

Za poslovne subjekte so na voljo sledeče e-storitve: zemljiška knjiga, zemljiški kataster, evidenca trga nepremičnin, sodni register, e-carina, e-davki za poslovne subjekte, e-letna poročila Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES), elektronske storitve za notarje...

4.1 AJPES

Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES) je ustanova, katere temeljno poslanstvo je obdelovanje, objavljanje in posredovanje podatkov iz finančnih poročil poslovnih subjektov v Republiki Sloveniji ter njihova statistična obdelava in raziskava.

Naročnik lahko AJPES podatke iz letnega poročila in druge podatke posreduje prek spletnega portala AJPES. Elektronsko podpisovanje se izvaja z uporabo kvalificiranega potrdila za zaposlene v institucijah javne uprave ali klasificiranega potrdila za pravne in fizične osebe, ki so registrirane za opravljanje dejavnosti.

4.2 DURS

Portal eDavki omogočajo udobno, preprosto in varno izpolnjevanje ter oddajanje davčnih obrazcev z uporabnikovega računalnika doma ali v pisarni.

V eDavkih lahko (poleg ostalih davčnih obrazcev) fizične osebe oddajo napoved za odmero dohodnine, pravne osebe pa obrazce s področja davka na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV) npr. DDV-O in VIES. Uporabnikom sta na voljo tudi elektronski storitvi registracije davčnih zavezancev od e-poslovanja in izmenjave njihovih podatkov z davčnimi upravami ostalih članic EU ter preverjanja davčnih številke davčnih zavezancev iz EU (DURS-e-Davki-Predstavitev, 2010).

Uporabnik eDavkov lahko postane vsak davčni zavezanec. Za uporabo potrebuje računalnik s primerno opremo, dostop do interneta in ustrezno digitalno potrdilo (DURS-e-Davki-Načini povezovanja z e-Davki, 2010).

4.3 E-sodstvo

Po navedbah ministrstva za pravosodje elektronsko poslovanje sodišč zagotavlja večjo preglednost in enostavnost vlaganja, storitev pa je tudi cenejša, saj je elektronski način bistveno cenejši in hitrejši kot pošiljanje preko pošte. Uvedba elektronskega poslovanja naj bi tudi bistveno prispevala k povečanju učinkovitosti sodstva.

Elektronsko poslovanje praktično v celoti že poteka v stečajnih postopkih ter pri izvršbi na podlagi verodostojne listine. E-izvršba oz. izterjava kupca po elektronski pošti je v veljavi od 1.1.2008. E-izvršba poteka tako, da registrirani uporabniki preko spletne strani sodišča izpolnijo e-obrazec. V postopku ni potrebno ničesar dokazovati, potrebno je le vpisati dokument, na podlagi katerega se terjaja plačilo. Predlog o izvršbi naj bi bil izdan že po 48 urah.

4.4 E-carina

Že pred vstopom Slovenije v Evropsko skupnost je carinska služba uvajala določene aplikacije v svoje informacijske sisteme, kateri so bili podlaga za poznejše hitrejše integriranje carinskih informacijskih sistemov v evropske carinske informacijske sisteme. Pogoj za enotno carinsko območje Evropske skupnosti je usklajeno delovanje carinskih služb držav članic. Republika Slovenija je morala izpolniti vrsto zahtev za izpolnitev pogojev za vključitev Republike Slovenije v enotno carinsko območje Evropske skupnosti.

CURS omogoča svojim strankam izvajanje elektronskega poslovanja na tri načine, in sicer s pomočjo:

- izmenjave elektronskih sporočil (SIAIS, Obvestilo o uvoznem carinjenju, Skupna deklaracija, SIAES, NCTS, Ladijski manifesti),
- spletnih aplikacij (Portal eCARINA, Dogovor EP, TARIC, KVOTE, garancije),
- spletnih storitev (TARIC).

5 E-POSLOVANJE V PODJETJU REKLAME ŠTRUKELJ S.P.

Podjetje Reklame Štrukelj s.p. je bilo ustanovljeno leta 1992. Spada med mikro podjetja, saj že od ustanovitve zaposluje 4-7 zaposlenih.

Dejavnost podjetja je izdelava reklamnih tabel, neonski napisov, transparentov, samolepilnih nalepk, totemov, oblikovanje, tisk, graviranje, plexi in CNC obdelava, temnenje stekel, in komercialna grafika.

5.1 E-pošta

Tako kot v večina podjetjih ja tudi v našem e-pošta predstavljala prvi stik podjetja z internetom. Prek e-pošte poteka skoraj vsa poslovna korespondenca. Večina povpraševanja po naših izdelkih, kot tudi nabava potrebnega materiala se vrši preko e-pošte. Stranke poleg povpraševanja po določenem artiklu ponavadi v priponki pošljejo še potrebne podatke za izdelavo želenega izdelka: npr. dimenzije izdelka, način osvetlitve, mesto montaže. Na osnovi teh podatkov se izdelava finančna ponudba, hkrati pa se v priponki pošlje tudi osnutek izdelka, ki ga stranka potrdi ali po potrebi popravi.

Elektronska pošta je ena najstarejših in najbolj razširjenih storitev v internetu. Raziskave potrjujejo, da je najbolj razširjena spletna storitev. Postala je nepogrešljivo orodje za poslovno komunikacijo in udejstvovanje. Brez elektronske pošte si nekako ne moremo več predstavljati sodobnega poslovanja podjetja. Uporabljamo jo tako v internem komuniciranju kot v odnosih s partnerji, kupci in strankami.

Elektronska pošta služi za pošiljanje in sprejemanje elektronskih sporočil, poročil, novic, ponudb za nakup in prodajo. Pravzaprav se ne razlikuje veliko od tradicionalne pošte, je pa seveda mnogo hitrejša, cenejša in omogoča uporabo multimedijev. Osnovnemu sporočilu lahko dodajamo daljše dokumente, programe slike in celo zvok.

Velika prednost elektronske pošte je v zelo enostavni uporabi, natančni sledljivosti in hitrem posredovanju, ki je prinesla ogromen prihranek časa in mnogo hitrejši pretok informacij. Pošiljanje sporočil je cenejše in zanesljivejše od pošiljanja faksov. Omogoča nam, da imamo elektronski arhiv vseh poslanih sporočil v katerih lahko programsko poizvedujemo po podatkih.

5.2 E-računovodstvo s programom miniMAX

V letu 2010 smo se v podjetju odločili, da v času recesije zmanjšamo stroške tudi s tem, da poleg ostalega papirnatega poslovanja v celoti prevzamemo v svoje roke tudi računovodski del poslovanja podjetja.

V iskanju primerne računovodskega programa, smo se odločili za program miniMAX podjetja SAOP d.o.o. iz Šempetra pri Novi Gorici. Podjetja še posebno danes v gospodarski krizi iščejo inovativne, cenovno ugodne rešitve, s katerimi bi izboljšale preglednost poslovanja, znižale stroške in povečale učinkovitost. Program miniMAX je pomembno prispeval k utrditvi modela e-računovodstva.

Program miniMAX je preprost spletni računalniški program za računovodski servis in malo podjetje. Podjetnikom in računovodjem omogoča, da so preko spleta med seboj 100 % usklajeni in imajo sočasno vedno na voljo najnovejše podatke o poslovanju.

V program miniMAX je vgrajeno veliko znanja in dobrih praks, kar je še posebej v pomoč računovodjem začetnikom. Visoko usposobljena ekipa skrbi za pravočasno in uveljavljanje novih zakonskih sprememb in ažuriranje podatkov. Z uporabo programa je manj rutinskega dela, povečuje se storilnost, znižujejo se stroški. Dobrodošla je tudi takojšna pomoč podporne službe v podjetju SAOP, s katero uporabniki komunicirajo kar preko spletne aplikacije. V osnovi gre za program za vodenje računovodstva, ki pa nam obenem pomaga pri poenostavitvi ter pohitritvi "dnevni" opravil podjetnika.

Spletna aplikacija miniMAX ponuja mnogo funkcionalnosti, ki omogočajo nemoteno računovodsko delovanje po sistemu dvostavnega knjigovodstva:

- izdane račune in predračune,
- knjiženje prejetih računov,
- glavno knjigo s saldakonti,
- obračun davka na dodano vrednost,
- obračun plač in drugih osebnih prejemkov,
- povezavo z e-Davki, AJPES in bankami,
- obračun potnih stroškov,
- knjiženje bančnih izpiskov,
- plačilni promet,
- spremljanje zalog,
- dnevni iztržek,
- osnovna sredstva.

Osnovne funkcije modula **izdani računi** so: fakturiranje blaga, izdelkov, materiala, storitev v domači in tuji denarni enoti. Izdani računi se avtomatično številčijo, ima v šifrate strank, artiklov, materialov, davkov. Ko je račun sestavljen, ga potrdimo in s tem se avtomatično knjiži v glavno knjigo in v obračun davka na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV), saj ima konte kam se bo kaj knjižilo, že zapisane v nastavitvah. Avtomatično se pripravi temeljnica s podatki za davčno in glavno knjigo. Račun se lahko izpiše v različnih jezikih. Že izdane račune se lahko kopira in iz njih se pripravi nove račune. To funkcionalnost lahko vsak podjetnik uporablja sam.

Osnovne funkcije modula **prejeti računi** so: vnos prejetih računov v različnih denarnih enotah, avtomatska priprava plačilnega naloga in različno formiranje vknjižbe obveznosti glede na vrsto plačila in stranko. S pomočjo odhodkov je enostavno knjiženje prejetih računov tudi za nekoga, ki po stroki ni računovodja. Računovodja lahko prilagodi seznam odhodkov glede na potrebe posameznega podjetnika in tako omogoči, da podjetnik prejete račune vnaša kar sam.

Odhodki, ki jih računovodja določi za posameznega podjetnika, krmilijo knjiženje prejetih računov, omogočajo poenostavljen vnos računa tudi za nekoga, ki ni po stroki računovodja.

Npr. če ima podjetnik odprt odhodek reprezentanca je že v nastavitvah določeno, da je to konto 417, da se tu davek ne odbija in v katero kolono v DDV knjigi se zapiše. Podjetnik mora vedeti le, da če je na prejetem računu zaračunana pogostitev, da je to reprezentanca in potem je njegova naloga le, da pri vnosu prejetega računa izpolni vse potrebne podatke (datum računa, datum opravljanja, datum prejema računa, stranko...) in izbere odhodek reprezentanca.

Odhodki so poimenovani s splošnimi imeni, ki so razvidni iz vsebine prejetega računa (npr. elektrika, mobitel, reprezentanca, najem,...). Pri vnosu novega prejetega računa program samodejno predlaga zadnji odhodek, ki je bil izbran na vpisani stranki. Računovodja vsakemu podjetniku prilagodi seznam odhodkov, glede na njegove potrebe.

Modul **glavna knjiga** s saldakonti omogoča pregled nad obstoječimi temeljnicami in dodajanje novih temeljnic. Večina temeljnic se samodejno ustvari v analitičnih evidencah, kot so: izdani računi, prejeti računi, službena potovanja, dnevni iztržek, izpiski, plače, drugi osebni prejemi, obračun DDV. Na razpolago so vsi zakonsko predpisani izpisi: bruto bilanca, dnevnik knjiženja, kartice kontov. Knjigovodski prehod v novo leto: tečajne razlike odprtih postavk, zapiranje razreda 4 in 7, prenos negativnega stanja – limita iz TRR, priprava datoteke XML za prenos podatkov na AJPES (podatki iz bilance stanja, podatki iz izkaza poslovnega izida, podatki iz izkaza bilančnega dobička – izgube), prehod v naslednje poslovno leto.

Na modulu **zaloge** omogoča program obdelavo zalog po skladiščih, vrednotenje zalog po metodi drsečih povprečnih cen. Modul je mogoče povezati s fakturiranjem in dvostavnim knjigovodstvom.

V zalogah lahko:

- vnašamo prejeme materiala, trgovskega blaga, izdelkov,
- vnašamo izdaje materiala, trgovskega blaga, izdelkov,
- vnašamo prenosnice med skladišči,
- izdelamo inventuro na skladiščih,
- knjižimo zaloge v dvostavno knjigovodstvo,
- povežemo izdajo z izdanim računom,
- pregledujemo podatke o zalogah.

Za **obračun DDV** so v programu v skladu davčne zakonodaje davčne knjige in obračuni. Podatki za davčne knjige nastajajo ob vnosu prejetih in izdanih računov ter dnevnega iztržka. Program sam pripravi obrazec DDV-O, rekapitulacijsko poročilo in poročilo o opravljenih storitvah po 76.a členu. Ob potrditvi obračuna se pripravi temeljnica, s katero se knjiži obračun DDV-ja v glavno knjigo. V primeru, da ima zavezanec obveznost za plačilo DDV-ja

se avtomatično izpolni tudi plačilni nalog. Navedene obrazce se avtomatično, v elektronski obliki pošlje v e-davke.

Obračun plač se v miniMAXu pripravi v treh korakih:

- MiniMAX ponudi mesečne podatke za obračun (število delovnih dni, praznikov, prehrana na dan, prevoz na dan,...), na tem mestu jih lahko pogledamo in uredimo.
- Uredimo podatke na zaposlenih. Program pri vseh zaposlenih predlaga ure rednega dela in praznikov. Podatke o dopustih, boleznine,... uredimo sami.
- Pripravijo se vse potrebne listine: obračunski listi, REK 1, rekapitulacija, Obračun davka na izplačane plače,... Program pripravi vse potrebne izpise za gospodarske družbe in zasebnike. Ob potrditvi obračuna se pripravi še avtomatično knjiženje obračuna plač v glavno knjigo in plačilni nalogi. Podatke avtomatično prenesemo na DURS in AJ PES.

Modul omogoča tudi **obračun drugih osebnih prejemkov** fizičnim osebam: avtorske honorarje, podjemne pogodbe, najemnine, sejnine, nagrade, obračun dela študentov, izplačilo udeležbe pri dobičku in obračun pogodbe o poslovođenju.

Obračun službenih poti poteka v programu miniMAX tako da pred začetkom službene poti v nov potni nalog le vnesemo potnika, vse potrebne datume in čas, izberemo relacijo iz obstoječega predhodno vnesenega šifrantu oz. preko pripomočka Google maps izračunamo določeno razdaljo. Program nam ponudi višino dnevnic in višino kilometrine, ki je zapisana v ozadju, tako, da podjetniku ni potrebno skrbeti ali ima prave podatke ali ne, saj je to v aplikaciji sprotno ažurirano. Po končani službeni poti delavec prinese potni nalog z dejanskimi podatki nazaj in da zahtevek za obračun in knjiženje. Stroški imajo v ozadju zapisane ustrezne konte, tako, da se avtomatsko pripravi temeljnica in ni nepotrebnega ročnega dela.

Plačilni nalogi se nam samodejno formirajo ob vnosu prejetih računov, zaključku obračuna plač ali drugih osebnih prejemkov in obračunu DDV-a, v primeru doplačila obveznosti za DDV. Naloge lahko v aplikacijo tudi ročno dodajamo, kopiramo obstoječe in delimo en nalog na več nalogov. Spletna aplikacija nam omogoča, da označimo plačilne naloge, za katere želimo izvesti plačila in jih preko datoteke prenesemo na banko in tam dokončno potrdimo plačilo.

Bančni izpiski se lahko uvažajo ali vnašajo ročno. Pri avtomatskem vnosu se pripravijo knjižbe na ustrezne konte. Pri knjiženju plačil v tuji denarni valuti se avtomatsko pripravi tudi temeljnica tečajnih razlik. Ob potrditvi se poknjiži temeljnica.

Modul **osnovna sredstva** omogoča obdelavo osnovnih sredstev in drobnega inventarja po nahajališčih in analitikah. Osnovna sredstva se vrednotijo na osnovi prejetih računov in se vodijo v registru osnovnih sredstev. V tem modulu poteka tudi obračun amortizacije na

osnovi določenega letnega odstotka glede na amortizacijsko skupino in posamezno osnovno sredstvo.

5.3 E- bančništvo

Že pred uvedbo spletnega računovodskega programa miniMAX smo uporabljali storitve e-bančništva preko Bank@Net Nove KBM.

V Novi KBM že od leta 1998 ponujajo storitev internetnega bančništva. Bank@Net ponuja uporabniku hiter in varen način poslovanja z banko, saj lahko bančne storitve opravlja vedno in povsod, kjer ima na voljo računalnik z dostopom do interneta. Takšno poslovanje prinaša številne prednosti – prihranek časa, stalen pregled stanja na računih, neodvisnost od poslovnega časa bančnih enot in zasebnost.

5.3.1 Storitve Bank@Net-a

Bank@Net je način opravljanja bančnih storitev preko interneta. Uporabniki lahko preko Bank@Net-a opravljajo naslednje storitve:

- vpogled v stanja in promet na računih,
- vpogled v izpiske,
- vpogled v prilive iz tujine,
- vpogled v obvestila o opravljenih plačilih,
- pošiljanje plačilnih nalogov v banko,
- pošiljanje naročil v banko...

5.3.2 Varnost pri poslovanju z Bank@Net-om

Varnost poslovanja preko interneta je v preteklih letih zelo napredovala. V Novi KBM d.d. so pri Bank@Net-u izvedeni dve glavni varnostni storitvi, ki omogočata varno poslovanje po internetu. To sta:

- **overjanje** pri katerem se elektronska banka prepriča o identiteti tistega, ki hoče poslovati po internetu, uporabnik pa se prepriča, da si zares izmenjuje podatke z elektronsko banko Nove KBM d.d.,
- **šifriranje**, s katerim zagotavljajo, da je vse elektronsko poslovanje skrito očem nepooblaščenih oseb, kar pomeni, da lahko podatke bereta le elektronska poslovalnica in njen uporabnik. Tako je zagotovljena visoka stopnja varnosti pri finančnem poslovanju preko interneta.

5.3.2.1 Identifikacijska kartica

Za overjanje zahtevnejših storitev Bank@Net-a, uporablja Nova KBM t.i. enkratna gesla, ki jih je moč uporabiti le enkrat.

Vsak uporabnik Bank@Net-a dobi identifikacijsko kartico, ki vsako minuto ustvari novo geslo, ki je znano samo lastniku kartice in elektronski banki. Geslo se pokaže na zaslonu identifikacijske kartice, od koder ga stranka pred vstopom v Bank@Net prepíše v za to namenjeno polje. Poleg te kartice dobi uporabnik tudi številko PIN, brez katere identifikacijska kartica ni uporabna.

Slika 3: Identifikacijska kartica Bank@Net-a

Vir: Poslovni Bank@Net, 2010.

Če identifikacijske kartice uporabnik ne uporablja več kot dva meseca, lahko pride do desinhronizacije kartice z bančnim strežnikom, kar pomeni, da se ne bo mogel prijaviti sistem Bank@Net. Reklamacije o tem rešujejo bančni delavci – skrbniki elektronske banke.

5.3.3 E-bančništvo z miniMAX-om

V modulu **plačilni nalogi** v miniMAX-u pripravljamo plačilne naloge za prenos v banko ali tiskanje na obrazce. Plačilni nalogi se avtomatično pripravijo pri vnosu prejetih računov, obračunu plač ter drugih osebnih prejemkov in obračunu DDV v primeru plačila obveznosti plačila DDV. Plačilne naloge lahko po potrebi dodajamo tudi ročno. Program omogoča elektronsko poslovanje z banko, tako da označimo plačilne naloge, za katere želimo izvesti plačilo in pripravimo datoteke za prenos na banko.

Knjiženje plačil poteka prek modula **bančni izpiski**, kjer izpiske vnašamo ročno ali pa uvozimo. Elektronska bančna aplikacija Bank@Net omogoča izvoz podatkov, zato je omogočeno tudi knjiženje bančnih izpiskov preko uvoza podatkov. Pri avtomatskem uvozu se postavke zapirajo le, če so navedeni pravilni sklici. Pri knjiženju deviznih izpiskov se avtomatsko pripravijo tudi temeljnice tečajnih razlik.

5.4 E- poslovanje z državo

5.4.1 Povezava z eDavki

Portal eDavki omogoča udobno, preprosto in varno izpolnjevanje ter oddajanje davčnih obrazcev z uporabnikovega računalnika doma ali v pisarni. Nekateri deli teh spletnih strani so omejeni le na prijavljene uporabnike, ki jim omogočajo z vnosom osebnih podatkov sprotno (on-line) podporo oziroma elektronske storitve, namenjene podpori pri odmeri davčnih obveznosti, davčnemu knjigovodstvu in obveščanju davčnih zavezancev o stanju davčnih obveznosti. Da postanemo prijavljeni uporabnik teh spletnih strani, potrebujemo digitalno potrdilo, ki ga ob prvi prijavi registriramo. Digitalno potrdilo pridobimo pri enem od pooblaščenih overiteljev (CA - certifikatska agencija).

Za elektronsko poslovanje prek eDavkov je nujna uporaba digitalnega potrdila in zasebnega ključa, ki v elektronskem poslovanju nadomeščata osebno legitimacijo in omogočata varno komunikacijsko povezavo prek spleta. Z elektronskim potrdilom in zasebnim ključem tudi podpisujemo vložene dokumente.

V našem podjetju oddajamo preko programa miniMAX v eDavke obračun DDV, obrazce za prispevke in davčne odtegljaje in davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti. Aplikacijska rešitev miniMAX omogoča direktno povezavo z demo okoljem eDavki brez vmesnega shranjevanja v datoteko.

V modulu **Obračun DDV** lahko obračunavamo in izpisujemo obrazce vezane na mesečni ali trimesečni obračun davka na dodano vrednost po fakturirani realizaciji. V tem modulu lahko sproti preverjamo stanje obveznosti ali terjatve za DDV. Ko obračun potrdimo, program izdela obrazec obračunanega DDV (obrazec DDV-O), knjigi DDV (Knjiga izdanih računov in Knjiga prejetih računov), rekapitulacijsko poročilo in poročilo o opravljenih storitvah po 76. a členu. Pripravijo se XML dokumenti za oddajo na DURS.

Obrazce DDV je možno oddati neposredno na eDavke (če so vse poti in digitalni certifikati ustrezno nameščeni na istem računalniku), druga možnost je da dokument shranimo na disk in ga nato uvozimo v eDavke.

Pri **obračunu plač** prek eDavkov pošiljamo:

- REK-1 Obračun davčnih odtegljajev,
- obračun prispevkov za socialno varnost za dohodke iz delovnega razmerja,
- obračun prispevkov za socialno varnost za zasebnike.

V modulu **dohodnina** pripravljamo podatke za potrebe poročanja na DURS. Podatke lahko prenesemo iz plač ali drugih osebnih prejemkov in jih avtomatsko prenašamo v eDavke.

5.4.2 Povezava z AJPES

Prek spletnega portala AJPES lahko poslovni subjekti koristijo različne javne in bonitetne storitve AJPES kot so pregled registrov, oddaja letnih poročil, pridobivanje bonitetnih ocen podjetij, večstranski pobot AJPES.

V podjetju prek spletnega portala Ajpes uporabljamo naslednje možnosti:

- prijava za udeležbo v večstranskem pobotu obveznosti in terjatev,
- oddaja podatkov iz letnih poročil,
- podatki o izplačanih plačah in regresu,
- drugi podatki in dokumenti.

5.4.2.1 E-pobot AJPES

AJPES s pobotanjem medsebojnih obveznosti poslovnim subjektom zagotavlja hiter, varen, preprost, učinkovit in poceni način poravnave medsebojnih že dospelih obveznosti. V ePOBOT-u lahko sodelujejo gospodarske družbe, samostojni podjetniki in proračunski uporabniki. Večstranski pobot se izvaja enkrat mesečno po predvidenem urniku.

5.4.2.2 Oddaja letnih poročil

Zavezanci za oddajo letnih poročil so gospodarske družbe, samostojni podjetniki, razen samostojnih podjetnikov, ki so obdavčeni na podlagi ugotovljenega dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov, pravne osebe javnega prava, nepridobitne organizacije, to so pravne osebe zasebnega prava in društva.

Ajpes omogoča predložitev podatkov letnih poročil za državno statistiko na več načinov in sicer preko spletne aplikacije za vse vrste poslovnih subjektov in z excelovo preglednico in na papirju za nepridobitne organizacije (za pravne osebe zasebnega prava in društva). Najlažja in najbolj racionalna je uporaba elektronskega načina predlaganja letnih poročil.

Spletna aplikacija je preprosta za uporabo, omogoča možnost samodejnega izpolnjevanja osnovnih podatkov o zavezancu, logične kontrole vnesenih podatkov in pregled oddanih obrazcev. Aplikacijo je mogoče uporabljati 24 ur na dan.

5.4.2.3 Podatki o izplačanih plačah in regresu

Podatke o izplačanih plačah pravne osebe ali od njih pooblaščen osebe-npr. računovodski servisi (poročevalci) posredujejo v elektronski obliki prek spletnega portala AJPES. Podatki se uporabljajo za statistične namene in za namene spremljanja izvajanja predpisov s področja politike plač.

6 MOŽNOSTI RAZVOJA E-POSLOVANJA V PODJETJU

6.1 Elektronska izmenjava informacij med podjetji

Samodejna elektronska izmenjava informacij med podjetji omogoča izmenjavo – pošiljanje ali prejemanje sporočil (npr. naročil, računov plačilnih transakcij) v dogovorjeni obliki, to pa omogoča njihovo samodejno obdelavo. Sporočila se ne vnašajo ročno in se lahko prenašajo prek različnih računalniških omrežij.

Leta 2008 je imelo dostop do interneta 96 % slovenskih podjetij, računalnike je uporabljalo 98 % podjetij, samodejno elektronsko izmenjavo podatkov pa le 40 % podjetij. Enak odstotek velja tudi za EU-27.

Med podjetji, ki so uporabljala samodejno izmenjavo podatkov je 29 % uporabljalo ta način izmenjave za pošiljanje in prejemanje informacij na e-upravo, 21 % podjetij je na ta način prejemale naročila, 18 % jih je pošiljalo naročila dobaviteljem ter finančnim ustanovam, 8 % je prejemale in pošiljalo prevozne dokumente.

E-računi so računi v katerih so podatki zapisani v digitalni obliki in omogočajo samodejno obdelavo. Uporaba e-računov prihrani čas in zniža materialne stroške, poenostavi postopek plačevanja računov in je ekološko prijazna.

Tabela 2: Podjetja, ki e-račune pošiljajo ali jih prejema, evropska primerjava, 2008

	AT	BE	DE	DK	EE	EU-27	FI	LT	LU	NL	SI	UK
Pošiljanje e-računov	7	10	12	30	28	10	19	18	13	10	4	6
Prejemanje e-računov	14	33	24	30	36	18	19	34	22	25	7	8

Vir: G. Zupan, E-poslovanje v podjetjih v Sloveniji in EU, 2004-2008, 2010, str. 19.

Slovenija je bila po deležu podjetij, ki so elektronsko prejemale in pošiljale e-račune, v primerjavi z drugimi članicami EU-27 le pred Madžarko in Ciprom. Na območju EU-27 pa je e-račune pošiljalo povprečno 10 % podjetij, prejemale pa 18 %.

Storitve e-računi prinaša veliko prednosti:

- podatkov o e-računih ni potrebno ročno vnašati v informacijski sistem, kar pomeni
- prihranek časa in minimalna možnost napak,
- priprava plačilnega naloga z enim klikom iz samega e-računa,

- enostavno usklajevanje (zapiranje) izdanih računov s plačili.

V Sloveniji imamo trenutno šest bank, ki so vključene v sistem e-računov: NLB, Abanka, UniCredit Banka, Probanka, Raiffeisen in Hypo banka. Pripravljata pa se še dve banki, kar pomeni, da bo v Sloveniji več kot polovica bančnega sektorja podpirala sistem e-računov.

Bančna infrastruktura omogoča podjetjem, da se na e-račune pripravijo razmeroma hitro. Prvi razmah lahko pričakujemo, ko se bodo podjetja prilagodila in prejete e-račune znala ustrezno zajeti in uvoziti v svoje zaledje. E-račun bo tako zaokrožil med podjetji in tudi znotraj podjetja.

Spletna aplikacija miniMAX omogoča elektronsko izmenjavo podatkov znotraj sistema miniMAX. Organizacije si lahko izmenjujejo račune, kar pomeni, da se izdan račun ene organizacije avtomatično pojavi med osnutki prejetih računov druge organizacije. S tem kupcu ni potrebno vnašati prejetega računa, ampak samo dopolni osnutek prejetega računa in ga potrdi. To pa ne nadomesti tiskanega računa z vsemi predpisanimi elementi, saj mora e-račun, ki ustreza zakonodaji vsebovati tudi digitalni podpis in časovni žig. Tega zakonskega pogoja program miniMAX še ne podpira, pomeni pa vseeno korak naprej, saj prihrani čas vnašanja celotnega prejetega računa in zmanjša možnosti napak pri samem vnosu. Pomanjkljivost tega sistema je tudi, da je elektronska izmenjava računov omejena samo na stranke miniMAX-a.

6.2 Brezpapirno poslovanje podjetja

Ne glede na široko razširjeno uporabo elektronskega poslovanja v podjetjih, pa prihaja in odhaja v podjetje v papirni obliki še večina dokumentov (računi, pogodbe in podobno). V elektronsko obliko nam je uspelo prenesti le klasične dopise (nadomešča jih e-pošta), plačilni promet, računovodstvo in nekaj komunikacije z državo (npr. eDavki).

Brezpapirno poslovanje pomeni nadgradnjo elektronskega poslovanja in pomeni izmenjavo informacij in podatkov po elektronskih poteh. Prednosti brezpapirnega poslovanja so velike in se kažejo predvsem v sledljivosti podatkov, hitrosti, vpogledu v dokumente kjer koli in kadar koli, manjših stroškov, pozitivnem vplivu na ekologijo, lažjem arhiviranju, večji varnosti.

Brezpapirno poslovanje se mora pričeti že ob vstopu dokumentov v podjetje, torej v samem vložišču, z njihovo pretvorbo v elektronsko obliko. Namen pretvorbe dokumentov ob vstopu v organizacijo ni le digitalizacija dokumentov, ampak predvsem zajem podatkov z dokumentov in ustvarjanje podatkovnih evidenc za potrebe poslovnega procesa. Kasneje vse poslovne procese v zvezi z dokumentom izvajamo brez papirja in s tem zagotovimo, da dokumenti kar najhitreje potujejo skozi vse faze poslovnega procesa, ob zaključku pa se varno shranijo v arhivskem sistemu (DOK_SIS 2010, 2010).

Slovenska zakonodaja omogoča podjetjem hrambo poslovne dokumentacije izključno v elektronski obliki. Papirne dokumente je dovoljeno pretvoriti v elektronsko obliko in jih takšne hraniti za obdobja, kot jih predpisuje zakonodaja, izvorniki pa se lahko uničijo.

SKLEP

Na začetku razvoja elektronskega poslovanja v 70-ih letih prejšnjega stoletja ni bilo niti slutiti, kako hitro in močno bo razvoj informacijske tehnologije in telekomunikacij vplival na spremembe načina življenja in poslovanja.

Najbolj razširjena oblika elektronskega poslovanja je poslovanje med podjetji. Elektronsko poslovanje je postalo ključno za uspešno poslovanje podjetja. Vedno več postopkov in komunikacije med podjetji poteka na elektronski način. Določeni postopki so možni samo še preko elektronskih komunikacij. Tak primer je oddaja zaključnih finančnih in poslovnih poročil podjetij, ki jih morajo vsa podjetja oddati na Davčno upravo do konca marca za preteklo leto. Oddaja teh poročil je od leta 2008 mogoča samo preko elektronskih komunikacij, oddaja v papirnati obliki sploh ni več mogoča.

Uporaba elektronskega poslovanja tako v Sloveniji kot v svetu narašča. Vedno več uporabnikov izkorišča prednosti informacijske dobe. Danes pri uvajanju e-poslovanja ne predstavlja problema več tehnologija, saj je osnovna informacijska infrastruktura dostopna praktično vsem podjetjem, v vseh gospodarskih panogah. Ovire ali spodbude za širše uvajanje e-poslovanja so pogojene predvsem z ustaljenimi poslovnimi praksami, poslovnim okoljem in z zgledi ter spodbudami države.

Elektronsko poslovanje prinaša številne prednosti in priložnosti državi, podjetjem kot tudi posameznikom, ki se kažejo predvsem v zmanjšanju stroškov poslovanja in povečanju konkurenčnih prednosti. Seveda pa elektronsko poslovanje prinaša tudi nevarnosti.

V Sloveniji so predvsem velika in srednja podjetja že uspešno vpeljala e-poslovanje, tako znotraj podjetja kot tudi v povezavi s poslovnimi partnerji. Tudi za mala podjetja pomeni uporaba e-poslovanja povečanje njihovih priložnosti na globalnem trgu. V zadnjem času se vse več ponudnikov usmerja na zagotavljanje rešitev za mala podjetja. Eno takšnih rešitev predstavlja tudi spletna aplikacija miniMAX, ki sem jo opisala v strokovni nalogi. Skušala sem predstaviti prednosti uporabe e-poslovanja v malem podjetju, ki se kažejo v tem, da ima podjetnik ažurne podatke in tako stalen vpogled v poslovanje, do podatkov lahko dostopa kadarkoli in kjerkoli s svojim digitalnim certifikatom. Aplikacija omogoča tudi usklajenost z zakonskimi spremembami, znižanje stroškov računovodstva, večjo varnost podatkov. Z uporabo miniMAX-a se zmanjša rutinsko delo, vsak podatek se vnese samo enkrat, saj so funkcionalnosti programa tesno povezane.

Možnosti nadaljnjega razvoja e-poslovanja vidim v povečanju samodejne elektronske izmenjave informacij med podjetji (npr. naročil, računov, plačilnih transakcij) . Po podatkih SURS uporablja v Sloveniji samodejno izmenjavo podatkov le 40 % podjetij, kljub podatkom, da ima dostop do interneta 96 % podjetij in da računalnike uporablja 98 % slovenskih podjetij.

Storitev e-računi v podjetjih zaenkrat še ni zaživela, saj jo po podatkih SURS uporablja le 7 % naših podjetij. Z vključitvijo bančne infrastrukture v sistem e-računov, je pričakovati da se bo tudi ta storitev razširila med podjetja, saj investicija v lastno infrastrukturo ni več potrebna. Storitve e-računi omogoča podjetjem izdajo, distribucijo in arhiviranje elektronskih računov na zunanji infrastrukturi.

Uvajanje brezpapirnega poslovanja podjetja pomeni nov korak in prispevek k bolj konkurenčnemu, zdravemu in prijaznejšemu podjetniškemu, kot tudi človeškemu okolju.

LITERATURA IN VIRI

1. Čavlovič, T. (2007, 31. december). Elektronska tržnica. *Moj mikro*. Najdeno 12. decembra 2010 na spletnem naslovu http://www.mojmikro.si/center/v_precepu/elektronska_trznica
2. DOK_SIS 2010. (2010). *19. posvetovanje z mednarodno udeležbo Sistemi za upravljanje z dokumenti 22.-24.09.2010*. Kranjska Gora: Društvo informatikov, dokumentalistov in mikrofilmarijev.
3. Gradišar, M. (2007). *Elektronsko poslovanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta. Najdeno 15. decembra 2010 na spletnem naslovu <http://miha.ef.uni-lj.si/.../INFO-0708-05-ElektronskoPoslovanj.ppt> –
4. Groznik, A., Trkman, P., & Lindič, J. (2009). *Elektronsko poslovanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
5. Jerman Blažič, B. (2001). *Elektronsko poslovanje na internetu*. Ljubljana: Gospodarski Vestnik.
6. *Načini povezovanja z e-Davki*. Najdeno 15. decembra 2010 na spletnem naslovu <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Technicals/Intro.aspx>
7. Nahtigal, F. (2010). *Elektronsko poslovanje*. Ljubljana: Zavod IRC.
8. Pavliha, M., & Jerman Blažič, B. (2002). *Zakon o elektronskem poslovanje in podpisu*. Ljubljana: GV Založba.
9. *Poslovni Bank@Net*. Najdeno 15. decembra 2010 na spletnem naslovu <http://www.nkbm.si/poslovni-bankanet>
10. *Predstavitev*. Najdeno 15. decembra 2010 na spletnem naslovu <http://edavki.durs.si/OpenPortal/Pages/Introduction/Intro.aspx>
11. *Primerjava Slovenije z EU*. Najdeno 27. decembra 2010 na spletnem naslovu http://www.ris.org/2009/03/RIS_porocila/Eurostat_2008_Primerjava_Slovenije_z_EU/
12. Skrt, R. (2002). B2B poslovanje. *Nasvet.com*. Najdeno 12. decembra 2010 na spletnem naslovu <http://www.nasvet.com/b2b-poslovanje/>
13. Toplišek, J. (1998). *Elektronsko poslovanje*. Ljubljana: Založba Atlantis.
14. Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu. *Uradni list RS št. 98/2004-UPB1*.

15. Zupan, G. (2010). *E-poslovanje v podjetjih v Sloveniji in EU, 2004-2008*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.